

## BREVES SEMBLANZAS DE LOS ÚLTIMOS PRESIDENTES (1927-1971) DE LA REAL ACADEMIA DE MEDICINA DE BARCELONA (\*)

### Preàmbul

Prof. PERE DOMINGO  
(President)

En aquesta última part de la nostra sessió d'avui poc interès tenen les paraules davant la categoria lograda i exigida per l'emoció que omplena els nostres cors; emoció que va del cor a vosaltres, detenint-se ben poc en la consciència i en la manera de les paraules.

Han passat quaranta anys i sembla ahir que el Dr. August Pi i Sunyer voltava el meu coll amb les seves mans per honorar-me amb la medalla acadèmica. En fa vint que el Dr. Jaume Peyrí i Rocamora es retrobava amb mi a l'Havana, ja en trontolls el seu esperit i que amb llàgrimes als ulls em feia sapiguer les seves dificultats acadèmiques. Que pocs anys després, el Dr. Frederic Corominas i Pedemonte, tot abraçant-me, em deia en aquest mateix local, plè d'un sa esperit: "Les dificultats les venç sempre la serenitat i el bon sentit. A la fi, tots els homes de bé lluitem sempre per les causes nobles". I era en el més recent

ahir que contemplavem al Dr. Agustí Pedro i Pons afermat a una presidència que era tribuna de la més acreditada ciència mèdica i del més correcte sentit de progrés clínic, científic i social de la nostra medicina.

Tota l'Acadèmia s'omplena avui de goig en poguer honorar-los en aquesta Sala dels Presidents, per tal de convertir-los, com cal, en els nostres presidents permanents. Als familiars d'aquests homes exemplars, que avui ens acompanyen en aquest emotiu acte de renovat dolor, per les pèrdues tingudes, voldríem fer-los veure com els seus no han mort en nosaltres. Com viuen encara en l'exemplaritat de la seva vida; en l'agraïment per aquella obra seva que ens honora a tots, i que ara la puntualitzaran, a continuació, distingits companys.

Jo he de dirigir-me a les excel·lentíssimes autoritats i representacions que ens honoren acompanyant-nos, àdhuc en aquest acte d'intimitat aca-

(\*) Con motivo de la colocación de unos óleos en el Salón de los Presidentes. — Sesión del día 30-I-72.

dèmica; als familiars dels expresidents; als il·lustres companys acadèmics i al públic en general, agraint-los-hi aquesta germanor en el present acte que simbolitza la estima i la respetuositat amb que l'home conscient aspira a compensar amb reconegut agraiment,

que el temps no devora, als que dirigiren els seus afanys, en servir una obra noble, servint així a tota la humanitat.

Ara té la paraula el Dr. Josep Alsinà i Bofill que ens parlarà del president August Pi i Sunyer.

### AUGUST PI I SUNYER

(1927 - 1939)

Agraïxo ben vivament als directius de la Reial Acadèmia de Medicina de Barcelona l'encàrrec de pronunciar en nom d'ella les salves rituals en el moment de col·locar el retrat d'August Pi i Sunyer entre els dels antics presidents.

Mai un retrat, pel que té de record i d'homenatge, i un edifici no han aconseguit una més perfecta conjunció de noblesa com aquest solemne palau i el d'August Pi i Sunyer, figura estel·lar de la Medicina en el que va de segle.

Aquest il·lustre biòleg, que ara ens complauen evocar, n'ocupà la presidència del 1927 al 1939; i fou durant el seu mandat que la corporació es traslladà a aquest edifici. Esdeveniment potser el més important, deia l'enyorat Víctor Conill, de tots els que enriqueixen els dos segles d'història de la nostra Reial Acadèmia. Cal precisar, però, que el trasllat hauria estat ben poca cosa si abans no hagués calgut corregir el llastimós i incompreensible estat de degradació material a què havia arribat aquesta antiga seu de la Facultat de Medicina. En la seva restauració i endreç, l'acció personal i di-

recta de Pi i Sunyer fou decisiva. Víctor Conill ens ho explicà (molt bon coneixedor que n'era per haver-hi intervingut directament) en la sessió necrològica que la corporació dedicà al seu antic president arran de la seva mort, el 1965.

Convertir l'atrotinat edifici de Carles III en la seu de la Reial Acadèmia era una autèntica aventura, pel que implicava de dedicació i de despesa, que només podia menar a bon terme una persona de gran relleu professional i social. Aquesta persona decisiva fou August Pi i Sunyer. I això no pot sorprendre ningú que conegui, ni que sigui superficialment, la vida i l'obra del Mestre. La personalitat de Pi fou de les que fan història i a tot arreu on es projecta deixà l'inesborrable record de la seva decisiva eficàcia.

Perquè si històric fou el seu pas per la Reial Acadèmia, més transcendents foren el seu mestratge en Fisiologia i la seva aportació a la gran obra d'establir la nostra Universitat Autònoma.

La feina d'investigació duta a terme personalment per Pi i Sunyer és

considerable. Els temes tocats, variadíssims; però malgrat aquesta diversitat una idea bàsica traspua en tota la seva producció i n'estableix un *leit motiv* que es matisa i descabdella gradualment: la tendència a donar una pauta química a les funcions biològiques. Idea que és digna d'ésser subratllada perquè totes les investigacions ulteriors dels biòlegs actualment capdavanters han demostrat i segueixen demostrant la seva vigència.

En els inicis de la senectut, quan ja no residia a Catalunya, el seu esperit remuntà agudament i profundament cap a la visió sintètica dels problemes biològics i ens donà obres tan ambicioses com "Els fonaments de la Biologia", el 1943, "The Bridge of Life", el 1950, i "Classics of Biology", el 1955.

Però més trascendental encara i més decisiva que la seva obra d'investigació i de síntesi biològiques és haver creat una escola de biòlegs que anà forjant investigadors qualificats, alguns dels quals han encapçalat després escoles il·lustres.

El seu mestratge fructificà a partir de la Càtedra, però sobretot a partir de l'Institut de Fisiologia que Pi i Sunyer creà el 1916. Aquesta fundació, dotada per la Mancomunitat primer i per la Generalitat després, fou on nasqué la magnífica Escola de Biologia de Barcelona que compta amb prestigiosa belligerància entre les escoles de Biologia de tot el món científic fins que la guerra civil tancà l'Institut i dugué Pi a Veneçuela.

Una altra faceta de l'activitat de Pi

i Sunyer incontestablement històrica és la seva vocació universitària.

Per l'abrandada continuïtat amb què Pi i Sunyer lluità per la reforma de la nostra Universitat no és gens desmesurat parlar d'un veritable apostolat que s'inicia en el II Congrés Universitari Català, continua amb conferències i publicacions, es projecta infructuós en el Claustre General de la Universitat de Barcelona el 1919 i arriba per fi a una realitat exaltadament constructiva el 1933 dins del Patronat de la Universitat Autònoma de Catalunya. Dissortadament, la realització fou efímera, però sempre romandrà com una obra intencionadament perfecta i exponent irrefutable de la capacitat ordenadora d'uns homes inspirats per l'amor a la Universitat i dotats d'un entusiasme inexhaurible. Entre ells destaca la il·lustre figura que avui recordem més vivament que mai al peu del seu retrat.

Talment un prohoms de Renaixement i digne fill de la nostra Renaixença, la seva curiositat i la seva sensibilitat no quedaven limitades a la Biologia. Totes les facetes de la cultura trobaven ressò en el seu esperit. Música i literatura formaven entre les seves preferències. Ho demostren, si més no, haver presidit l'Associació de Música de Càmera i haver llegat dues produccions estrictament literàries: "La Novella del Besavi" i "Sunyer metges, pare i fill".

He tingut oportunitat de dir-ho altres vegades i em plau de repetir-ho ara: Si tota l'obra d'August Pi i Sunyer es manté en una tessitura de no-

blesa, d'eficàcia, de vibració que mai no decauen, és perquè s'estintola damunt un fonament incommovible: el seu amor al país. No pas un amor retòric, sinó amarat de la més depurada exigència. Fidelitat que no fou obstacle sinó trampolí per a esdevenir el més internacional dels nostres científics. Mai una personalitat autèntica no ha oblidat, ha amagat o disfressat les seves arrels.

Que la contemplació de la seva efígie que avui solemnement assentem en aquest Casal que tant ennoblí amb el seu esforç i el seu prestigi, sigui un estimulant exemple d'amor i de dedicació a la feina científica i a la cultura tota per als que ara hi som i per a totes les generacions de biòlegs que han de venir.

*J. Alsina i Bofill*

### SEMBLANÇA DEL PROFESSOR JAUME PEYRÍ ROCAMORA

Una semblança, exposada en cinc minuts, podríem resumirla així: Jaume Peyrí Rocamora, natural de Reus i fill de metge, estudià el Bachillerat a Tarragona i cursà la carrera de Medicina a Barcelona, doctorant-se a Madrid.

La seva afició a l'ensenyança, ja cursant el bachillerat, quant reunia a un petit grup de companys i per plaer els donava classes de les matèries i disciplines que composaven aquells estudis.

Fou sempre gran aficionat a conèixer; entusiasta de totes les Arts, coneixia l'història de cada una amb profunditat, que l'hi permetia discutir amb fruïció amb gent experta. Coneixia el grec i el llatí entre les llengües mortes i bon nombre de les vives, lo qual l'hi facilità l'estudi d'autors clàssics i dels estrangers en general, així com l'intercanvi científic en les més altes esferes de les gents de vàlua dels seus temps.

Fou, per oposició, intern primer, i després professor auxiliar del grup de medicina de la Facultat antiga a l'Hospital de la Santa Creu i, també per oposició, metge de Balnearis, amb gran entusiasme per a la crenologia i crenoteràpia.

Per Barcelona i per concurs de mereixements, se'l nomenà Primer Catedràtic de Dermatologia en les primeries del segle actual, després d'haver estat encarregat de Càtedra quant encara era disciplina voluntària.

Jaume Peyrí Rocamora fou un veritable erudit i superdotat, i encara que semblava un xic distret, res l'hi passava per alt, captant tot el que se l'hi digués i contestant oportunament més prompte o més tard.

Tota la seva vida esdevingué amb una admiració als seus superiors familiars i una devoció a la família exemplars; a la seva mare, Teresa, la veneraba, a lo que l'ajudà encara la gran compenetració amb la seva esposa Ly-

dia, que fou una verdadera santa; el seu pare Jaume, que morí prematurament, quan encara no era metge el fill, el pregonaba com home de bé i de grata memòria; i si tingué de passar per la pèrdua de la muller Lydia i de la joventeta filla Núria, sapigué resignar-se com a bon creient de la Fe que fou sempre, encara que se'n ressentí, al igual que amb anterioritat el ressentí la mort del gendre Artur Inglada en uns moments d'allunyament per la dissortada guerra nostra. Crec que tots els demás, fills, gendres i néts, no podem guardar-ne més que bona memòria, doncs sabia acompanyar-nos en les alegries i també en les penes; i tots l'hi debem molt.

L'ensenyament de la Dermatologia als seus alumnes de la Facultat, així com la formació de dermatòlegs en la seva escola, fou perllongada fins a la jubilació en 1947, amb els fruits profitosos de tots els que tinguérem la sort d'ésser deixebles seus. Les publicacions de Jaume Peyrí, especialment mèdiques, però també de caràcter literari i d'història, foren nombroses, entre llibres, monografies i comunicacions científiques d'investigació, clíniques i iconogràfiques, superant les 450. I també fou fundador d'Acadèmies dermatològiques entre nosaltres.

Jaume Peyrí Rocamora, sempre magnànim i home de bé, disposat a ajudar en tots sentits la formació de quants ho desitjaven, fou el presentador més enllà de les nostres fronteres als gran mestres de les escoles, principalment de París, Viena i Zurich. La quasi totalitat dels dermatò-

legs catalans que es traslladaren a països europeus per ampliar estudis especialitzats de la dermatologia, hi concurríen avalats amb credencials que el mestre de la Ciutat Comptal els hi proporcionaba, mantenint correspondència amb ells durant la seva absència. Deixebles de Don Jaume han estat i sont, la majoria dels que han ocupat i ocupen encara direccions de serveis, catedràtics com Vilanova, Dulanto i Piñol, i una estela de dermatòlegs de nombrada.

La dermatologia mundial i la classe mèdica en general, tingué molt en compte els seus mereixements, i l'hi correspongueren; acadèmic de nombroses dermatològiques estrangeres de tot el món, especialment europees y americanes, membre de la Legió d'Honor de la veïna França, professor Honoris Causa de la Universitat de Montpel·lier, són mostres del reconeixement al seu valer. I els que l'hem viscut de prop, jo crec que tots, fins els més despresos, l'hi debem i l'hi reconeixem tots el que som, i tot el que feu per nosaltres.

Don Jaume era, com Marañón, poc partidari de les oposicions per a càrrecs entre gent ja formada; creia com molts de nosaltres, que les oposicions havian d'ésser per a ocupar els primers graons dels càrrecs de responsabilitat, entre gent jove; però que entre la gent ja madura era millor la designació, previ concurs de mèrits entre els pretendents a places de més alta categoria, amb un tribunal de complexa constitució, per a procurar que el judici en el nomenament fos

el més ecuànim possible, ja que per a obtenir aquests, havia de valorar-se més els vertaders mereixements que la sort o dissort en uns exercicis oposicionals, sempre més difícils de valorar; naturalment, a aquestes places per concurs, sempre podien concórrer-hi també la gent jove amb mèrits suficients.

El temps que visqué Jaume Peyrí Rocamora, els Congressos de Dermatologia més importants, es celebraban a Europa, llit vertader de l'especialitat; mai faltà a cap d'ells; el primer Congrés Internacional de Càncer cutani l'organitzà i presidí Don Jaume, a Barcelona, amb un gran èxit de concurrència i d'aportacions. El 1948, ja molt envellit, volgué assistir encara al Congrés de Lepra a Cuba; fou la primera vegada que viatjà a Amèrica, aleshores encara amb vaixell, guardant-ne un memorable record del viatge, dels compliments i atencions rebudes, de tota la dermatologia mundial i, perquè no dir-ho, del que avui és president d'aquesta Reial Corporació, el nostre preuat i bon amic doctor Pere Domingo, resident en aquells temps a l'Habana.

Aquesta Reial Acadèmia de Medicina de Barcelona, a Jaume Peyrí Rocamora, jo crec que l'hi representà

una de les més atractives obligacions, que quasi podríem dir que la gosaba com a un vertader "hobby"; malgrat que la seva presidència coincidí amb una època difícil, m'atreviria a dir que tothom està d'acord en considerar que el seu mandat fou exemplar per els que la visqueren, per els que més joves anaren ingresant en vida del mestre president, i fins i tot per aquells que més tard de la seva defunció, en 1950, han continuat essent nomenats numeraris.

I és que cal tenir en conte, que de 1877 en que nasqué, fins al seu trasllat cap al cel en 1950, Jaume Peyrí Rocamora no sembrà més que bones llavors d'amistat i de benevolença. Una de les proves en testimoni del seu gran humanisme, està en la posguerra, en el discurs reglamentari quan la sessió inaugural de curs de la Universitat de Barcelona, l'any 1940, que decidí titular-lo "Retorno al Humanismo", i que además de demostrar ésser necessari el sapiguer conviure en aquest món, donaba lliçons per aquesta convivència a l'alçaria de la seva manera d'ésser. Descanscu en la pau del Senyor Don Jaume.

*J. Mercadal Peyrí*

#### Dr. FREDERIC COROMINAS PEDEMONTE

Invitat per a evocar la personalitat del que fou president d'aquesta Reial Acadèmia de Medicina, Dr. Frederic Corominas Pedemonte, a l'acte de col-

locar el seu retrat en aquest Saló dels Presidents, vaig acceptar aquesta honorífica missió portat per l'afecte al Dr. Corominas i també per un deure

# STERISONE PRONTOTARD

Corticoterapia de efecto bivalente:

**inmediato** **retardado**  
(dexametasona) y (prednisolona)



## CAPSULAS

La administración matutina de 1-2 cápsulas trabaja en ritmo sincronizado con la secreción suprarrenal fisiológica.



## INYECTABLE

Via i. m. (efecto sistémico),  
intra o periarticular e  
infiltración intradérmica o  
intralesional

## STERISONE PRONTOTARD

cubre todas las Indicaciones de la corticoterapia frente a  
reumatismos, asma, colagenosis, hemopatías,  
dermatosis graves, alergias, etc.



STERISONE PRONTOTARD Cápsulas  
Fco/10, 98,40 pts.

STERISONE PRONTOTARD Inyectable  
Fco-vial 2 cc., 73,60.



**hepatoprotector - desintoxicante hepático y renal**  
a base de glucosa-1-fosfato de arginina

"El portador de antorcha"  
o "Ayuda al desvalido"  
(dentro del ciclo de Krebs)

**INYECTABLE** - 5 ampollas 5 cc. (20 ‰): Ptas. 176'70  
Uso intramuscular o endovenoso

**VIA ORAL** - Sol. 5 ‰ - Frasco de 100 y 250 cc.:  
Ptas. 193'70 y 406'50



**fosfarginil**®

WASSERMANN



de servei a la Reial Acadèmia, tot i reconeixent les meves deficiències per glosar degudament la seva acusada personalitat, tant en l'aspecte humà com en el professional i sobretot en la seva dilatada i fecunda actuació acadèmica de la qual tan sols vaig ésser testimoni en els darrers anys. Facilità, no obstant, la meua tasca el fet d'escatir les opinions i comentaris dels molts acadèmics que han deixat testimoni dels seus mereixements als quals he de referir-me, ja que es tracta d'esdeveniments anteriors al meu ingrés.

El Dr. Corominas, amb una tradició d'adictes a la Medicina, fou un cas de palesa vocació mèdica. Va fer la carrera amb les millors qualificacions i el seu saber i les seves qualitats personals li aconseguiren ben aviat el prestigi i la consideració d'un eximi pediatre.

Encara jove, als quaranta quatre anys, la seva vàlua científica i el seu destacat valer humà li obriren les portes d'aquesta casa centenària on, com deia el nostre darrer president doctor Pedro i Pons, difícilment hom entra en plena joventut.

Els seus trenta-cinc anys d'activitat acadèmica són caracteritzats per la seva dedicació verament exemplar. Els seus familiars en comentar-la deien que a la seva vida sentimental hi havia dues enamorades: la seva esposa i la Reial Acadèmia de Medicina, a les quals va dedicar la vida fins al moment de la seva fulminant i tràgica mort.

L'any 1947 va ocupar la vice-presidència, càrrec en què començà de fet

la seva actuació presidencial per malaltia del Dr. Peyrí —amb qui havia col·laborat entusiàsticament—, en la Sessió Extraordinària de recepció del Dr. Fleming com a membre d'Honor.

Elegit President el desembre del mateix any, fou reelegit el 1953 i novament el 1957. La seva actuació, sense espectacularitats enlluernadores, però constant, fecunda i transcendent, ha estat degudament valorada pels seus companys en moltes i repetides oportunitats, tant a les ressenyes de l'Acadèmia com a les publicacions que se li han dedicat. En ell l'Acadèmia va trobar en els moments difícils de la posguerra el president idoni per a la difícil missió a realitzar.

El Dr. Suñé i Medan, en la seva condició de Secretari, destaca en diversos i repetits paràgrafs de les Ressenyes Anuals l'encert i la dedicació de la seva actuació en les repetides gestions a les autoritats locals i a les altes esferes de l'Administració realitzades per aconseguir la reforma, embelliment i modernització de l'envellit edifici acadèmic, que llavors estava unit a edificacions adjacents, descuidades i velles, que en circumstàncies diferents se li havien anat adossant a les parets.

Al seu ascendent personal i a les seves gestions reiterades es deu l'haver aconseguit l'actual isolament i dignificació de l'edifici que ens acull amb la presència i dignitat pròpies d'un palau per a l'alta missió a què va destinat.

En l'ordre interior estimulà l'activitat científica i donà nou impuls a la

publicació del Annals de l'Acadèmia. Durant la seva presidència, vint-i-cinc nous acadèmics feren el seu ingrés.

Fruit de la seva gestió personal fou així mateix l'elevació de l'edifici acadèmic a la categoria de Monument Nacional amb l'assignació necessària per a la reestructuració dels seus departaments i les altres prerrogatives morals i materials que això significa.

El Dr. Roig i Raventós, en la nota en què com a vice-president assabentava a l'Acadèmia de la mort del Dr. Corominas, s'expressava amb les següents inspirades frases: "El Dr. Corominas era l'encarnació de l'Acadèmia que, en les seves mans privilegiades, havia passat d'un estat precari a un aspecte d'esplendor. Era un home dignificat per la missió sublim, ungit per la satisfacció íntima d'assolir per a l'Acadèmia una fita gloriosa, lliure de tota vanitat".

Els estomatòlegs no podem silenciar el reconeixement que li devem per la sollicitud i l'àmplia visió d'allò que la nostra especialitat significa en el gran camp de les especialitats mèdiques. Ell fou l'impulsor que amb l'assentiment unànim dels acadèmics va donar compliment al decret que preceptua l'inclusió de l'Estomatologia entre les especialitats representades en aquesta corporació, resolent d'aquesta manera la seva incorporació definitiva.

Fou un home de cor, d'una vida enaltida per la seva dignitat i rectitud

i va saber guanyar-se un prestigi personal i sinceres i profundes amistats. Fou un metge illustre amb vocació d'apòstol, un acadèmic distingit per la seva constància i dedicació i un President d'excepció que, superant dificultats i addicionant collaboracions, va saber en moments delicats reanimar l'esperit de l'Acadèmia, enalint-la moral i materialment. El seu pas per la Presidència restarà marcat per un solc profund i el període de la seva gestió com un dels més aconseguits per assolir la presència i el prestigi de la seva plenitud actual.

Aquest és el tribut que desitjaria d'haver expressat en aquest moment de la seva exaltació entre els acadèmics que han honorat la Presidència.

En aquesta bella tela en què els recursos de la tècnica i l'emoció de l'artista han assolit de fer reviuir la imatge del Dr. Corominas, la seva néta Montserrat Gudiol ha sabut plasmar, en perfecte equilibri psíquic, la mirada serena de la seva expressió bondadosa i les faccions correctes de la seva fermesa i decidida voluntat.

La seva presència en aquest Saló evocarà entre nosaltres l'efusió de les seves paraules i l'afecte de la seva amistat i serà per als nostres successors el testimoniatge del reconeixement meregut per allò de molt i de bo que va fer enaltir el prestigi i dignificació d'aquesta Reial Acadèmia.

*J. Carol Montfort*

**EL PROF. DR. AGUSTÍ PEDRO I PONS**

Avui col·loquem la efígie del nostre mestre professor Agustí Pedro i Pons entre els presidents que han sigut i malauradament ja no estan entre nosaltres, presidents que sota la seva ègida han lograt una de les èpoques més brillants de la vida de la nostra Reial Acadèmia de Medicina y Cirurgia.

La personalitat del nostre estimat president era un conglomerat de una intel·ligència extraordinària, de un finíssim sentit clínic i de una simpatia personal que feia que els atrets per les seves condicions intel·lectuals s'hi sentissin en un ambient humà i amical entorn d'ell.

La presència de la reproducció de la seva efígie en aquesta Reial Acadèmia servirà per intensificar el record dels que hem rebut el seu magnífic mestratge, i de presentació a les generacions que ens succeïran, de una de les personalitats més destacades de la medicina contemporània del nostre país.

Fervent convençut de la dita letamendiana de que "el que sólo sabe medicina, ni medicina sabe", la seva exuberant personalitat l'atreïa envers múltiples activitats intel·lectuals i, entre elles, les de l'art, la bibliografia i

la música, ocupacions intel·lectuals que li compensaven del dolor dels malalts, no sols per els sofriments morals i físics d'aquestos, sinó per el dolor que li produeix a tot metge amb vertader esperit hipocrític, al constatar la seva inoperància per la recuperació del malalt, angoixa que tenint conte del nostre complex somatosíquic, sols Déu sap si podia haver tingut una influència perniciosa sobre la seva malaltia i precipitar la seva fi, fi que al menys Déu va permetre que arribés en plena possessió de la seva agilitat intel·lectual.

La existència de una persona es recorda més si ha deixat successió. Ell no ha deixat fills carnals, però, en canvi, ha deixat un magnífic estol de fills espirituals que ens vanagloriem de succeïr-lo i de patentitzar la seva presència en l'ànima de tots.

És per això que tots recordarem al nostre mestre, a la seva brillantor intel·lectual, i sentim profundament la seva desaparició en un moment que encara ens feia molta falta i podiem esperar molt del seu mestratge, de la seva eficiència docent i rectora.

*Prof. Dr. J. Gibert-Queraltó*